

Araştırma Makalesi

Geçici Koruma Kapsamında Bulunanların Ekonomiye Etkisinin Vatandaş Üzerinden Araştırılması: Çankırı Örneği

Eray GÖÇ

Çankırı Karatekin Üniversitesi, Sosyal Bilimler MYO
eraygoc@karatekin.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3534-6645

Öz

Toplumsal huzur ve refahın yollarından birisi ekonomik koşullar bakımından da belli bir istikrarın sağlanması, ekonomik standartlar bakımından toplumda yaşayan tüm fertlerin insani yaşam koşulları bakımından belli bir seviyede olmasıdır. Ekonomi, ülkelerin dış ilişkilerinde ve dünya siyasetinde de konumunu belirlemek bakımından son derece önemli bir yere sahiptir. Dolayısıyla ekonomiye etki eden koşullar toplum üzerinde ve dolayısıyla devletin konumu üzerinde son derece önemli bir etkiye sahiptir. Bu çalışma ile ekonomiye etkisi araştırılacak olan kesim, Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu kapsamında geçici koruma kavramı ile tanımlanan ve Suriye iç savaşında ülkesinden kaçarak açık kapı politikası neticesinde Türkiye'ye gelen Suriye vatandaşlarıdır. Bu maksatla örnek il olarak seçilmiş, 18 yaş üstü vatandaşların katılımı neticesinde elde edilen verilerin değerlendirilecektir.

Anahtar kelimeler: Geçici koruma, göç, ekonomi
JEL Sınıflandırma Kodları: P0, R2, Z18, J1

Investigation of the Effects of the People Under Temporary Protection on the Economy through Citizens: Çankırı Case¹

Abstract

One of the ways of social peace and prosperity is to ensure a specific stability in terms of economic conditions and to have a certain level of human living conditions for all individuals living in the society in terms of economic standards. The economy has an extremely important place in determining the position of countries in their foreign relations and world politics. Therefore, the conditions affecting the economy have an extremely important impact on society and, therefore, on the position of the state. The group whose impact on the economy will be investigated in this study are Syrian citizens who are defined by the concept of temporary protection within the scope of the Law on Foreigners and International Protection and who escaped from their country during the Syrian civil war and came to Turkey because of the open-door policy. For this purpose, the data obtained as a result of the participation of citizens over the age of 18 with in Çankırı as a sample province will be evaluated.

Keywords: Temporary protection, immigration, economy
JEL Classification Codes: P0, R2, Z18, J1

¹ Extended abstract is presented at the end of the article.

Geliş Tarihi (Received): 29.02.2024 – Kabul Edilme Tarihi (Accepted): 05.06.2024

Atıfta bulunmak için / Cite this paper:

Göç, E. (2024). Geçici koruma kapsamında bulunanların ekonomiye etkisinin vatandaş üzerinden araştırılması: Çankırı örneği. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(3), 616-633. doi: 10.18074/ckuiibfd.1445096

1. Giriş

Göçlerin insan hayatı üzerinde önemli ölçüde etkisi olduğu farklı toplumların özellikle beklenmeyen ani göç hareketlerinde bir araya gelmesi ve yansımaları ile daha net bir şekilde görünmektedir. Göçün kitlesel olması göçe zorlanan toplum ile ev sahibi durumundaki toplumun yaşam şeklinde ciddi değişimlerin yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Kültür şoku da denebilecek bu olay, birtakım yargıların ön plana çıkmasına en küçük olumsuzluğun müsebbibi olarak göç etmek zorunda kalanların görülmesi gibi duygusal birtakım durumların yaşanmasına sebep olabilmektedir. Elbette ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel birtakım etkilerin olması ve dahi bunların olumsuz olması kaçınılmaz bir durum olabilir, fakat özünde algınamada oluşması özellikle kitlesel göçlerin kaderi gibidir. Bu çalışma bir taraftan realiteyi görmek, diğer taraftan da algının boyutu ölçmek adına girişilen bir çabadır. Çalışmanın bu kısmında hipotezlerin ortaya konması, evren ve örneklemin belirlenmesiyle, verilerin SPSS yardımı ile çözümlenip sonuçların değerlendirilmesidir. Yapılacak bu çalışma ise daha ziyade yerleşik durumda bulunanların bu süreçte ekonomik anlamda etkilenip etkilenmediklerinin araştırılmasına dayanmakta olup, örnek il olarak Çankırı da göçe maruz kalan yerli halkın göç ile gelenlerin ekonomiye tesiri hakkında algısı araştırılmıştır. Yerleşik durumda bulunanlar göç ile Çankırı iline gelenlerin ekonomik hayata etki edip etmedikleri hakkında görüşleri yarı yapılandırılmış anket yöntemi ile ölçülmeye çalışılacaktır.

2. Evren ve Örneklem

Arap coğrafyasında 2010 yılına gelindiğinde, birtakım eylemlerin, halk isyanlarının yaşandığını görmekteyiz. Sonraları Arap Baharı olarak adlandırılan bu sürecin ilk adımının 18 Aralık 2010 tarihinde Tunus da başladığını görmekteyiz. Sırasıyla Mısır, Yemen Ürdün ve Cezayir’de girişilen protestoların bir süre sonra iç savaflara, silahlı çatışmalara dönüştüğünü görülmüştür. Hak ve özgürlük, demokratik talepler başlıkları altında özetlenebilecek (Göçer ve Çınar, 2014) bu ayaklanmalar, özellikle Tunus ve Mısır’da amacına ulaşmış ve mevcut yöneticiler Zeynel Abidin Bin Ali ve Hüsnü Mübarek yönetimlerine son verilmiştir. Adeta bir domino etkisi yaratan bu isyanlar zamanla Ortadoğu ve Afrika ülkelerine de sıçramıştır. Bu ayaklanmaların ve yönetimlerin el değiştirmesinin tesiri ile başka bölgelerde muhalif durumunda olanlar veya belli hak ve özgürlük talebinde bulunalar bu süreçlerin yayılmasında etkili olmuşlardır. Ayrıca başka birtakım menfaat sağlama gayretinde olanlarda sürece dâhil olunca bölgede savaş ve ayaklanmalar içerisinde çıkılamayacak boyutlara ulaşmış ve milyonlarca ifade edilecek rakamlarda kişiler göç etmek mecburiyetinde kalmıştır. Bu ülkelerden birisi de çalışmanın konusunu teşkil eden Suriye’dir. 15 Mart 2011 yılında Suriye’de başlayan protestolar Nisan ayına gelindiğinde geniş ülke sathına yayılmış bir iç savaşa dönüşmüş ve sayıları milyonlarca ifade edilen Suriye vatandaşının ülke topraklarını terk ederek başka ülkelere göç etmesine sebep olmuştur. Türkiye’ye bu

süreçte resmi rakamlara göre yaklaşık 5 milyon Suriyeli gelmiş ve bunlar yapılan yasal düzenlemeler ile 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun 91. Maddesi kapsamında geçici koruma statüsü almışlardır (Başbuğ, 2001). Çalışmanın evreni geçici koruma kapsamında bulunanlar ve örnekleme ise Çankırı iline yerleşmiş 637 Suriye vatandaşı olarak belirlenmiş, bu kapsamda bulunanların ekonomiye etkisinin yerel halk tarafından algısı araştırılmıştır. Çalışma aşağıdaki hipotez ve yardımcı hipotezler üzerinden araştırılmıştır.

Hipotezler

Çalışmanın hipotezi şu şekilde belirlenmiştir:

1.

H0: Geçici koruma kapsamında bulunanların ekonomi üzerine olumsuz anlamda etkisi bulunmaktadır.

H1: Geçici koruma kapsamında bulunanların ekonomi üzerine olumsuz anlamda etkisi bulunmamaktadır.

2.

H0: Geçici koruma kapsamında bulunanların istihdam üzerine olumsuz anlamda etkisi bulunmaktadır.

H1: Geçici koruma kapsamında bulunanların istihdam üzerine olumsuz anlamda etkisi bulunmamaktadır.

Destekleyici Hipotezler

1.

H0: Geçici koruma kapsamında bulunanların konut kira ve satış fiyatlarının yükselmesi üzerinde olumsuz etkisi bulunmaktadır.

H1: Geçici koruma kapsamında bulunanların konut kira ve satış fiyatlarının yükselmesi üzerinde olumsuz etkisi bulunmamaktadır.

2.

H0: Geçici koruma kapsamında bulunanların gıda ürünleri fiyatlarının yükselmesi üzerinde olumsuz etkisi bulunmaktadır.

H1: Geçici koruma kapsamında bulunanların gıda ürünleri fiyatlarının yükselmesi üzerinde olumsuz etkisi bulunmamaktadır.

3. Kavramsal Çerçeve ve Tarihsel Süreç

Batılı iktisat teorileri ve türevleri konumunda bulunan görüşler irdelendiğinde insanlık için sunulan projenin veya çizilen portrenin kıtlık ve bununla mücadele manasına gelen rekabet kavramları üzerine inşa edildiği görülmektedir (Çelik, 2011). Bu bilinçle birlikte insanlar bir taraftan bir kıtlık endişesi taşırken, diğer taraftan bu kıtlıkla mücadele edebilmek ve rekabete girmek adına birtakım refleksler geliştirmişlerdir. İktisadi manada büyük önem araz eden bu algı toplumsal ilişkilerin, sosyal, siyasal, kültürel ve ekonomik anlamda hangi yönde evrileceğine anlam yükleyen bir duruma dönüşmüştür. Siyasal istikrara ile ekonomi arasında ilişki ölçülebilir bir durumu ifade etmektedir. Nitekim siyasal istikrarı sağlayabilmiş ülkelerde ekonomik büyümenin önemli ölçüde gerçekleştiği görülmektedir (Acar, 2019). Dolayısıyla siyaset ile ekonomi karşılıklı bir etkileşim ilişkisine sahiptir. John Locke, J.J. Rousseau ve Thomas Hobbes bilindiği üzere toplum sözleşmecî kuramının önde gelen düşünürleridir, bu üç düşünür 17. ve 18. Yüzyılda insanın doğa durumuna dikkat çekmektedirler. Devletsiz ve toplumsuz insanın durumunu resmeden bu görüş özellikle Hobbes' un insan insanın kurdudur fikri dâhilinde, ekonomik kaygıların yanına siyasal endişelerinin de eklenmesine ve hatta güvenlik kaygılarının büyümesine sebep olmuştur (Özkan, 2020). Dolayısıyla ekonomik ve siyasal kaygıların biri diğerini beslemeye ve insanların bu doğrultuda sosyal yaşamlarını şekillendirmeye başlamışlardır. Tüm bunların yanında göç etmek durumunda kalanların kabulü ve toplumsal uyumu noktasında gelişmiş ülkeler ile az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerin tavırlarının birbirinin tam tersi olması (Göç, 2022). Toplumların ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel manada göç realitesinden etkilenmesine ve gelişmiş ülkelere göre gelişmemiş ülkelerin daha fazla olumsuz anlamda etkilenmelerine sebep olmuştur. Dünya iki dünya savaşı ve devamındaki gelişmelere bağlı olarak birçok kitlesel göçe şahitlik yapmıştır göç etkisi bakımından evrensel bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır (Yılmaz, 2019). Dünya genelinde yaklaşık bir milyar göçmen olduğu tahmin edilmektedir (Erat ve İzci, 2022). Coğrafi sınırlar sadece ülkeler arasında fiziki sınırları çizmez aynı zamanda tarihsel, kültürel birikimlerinde sınırları konumundadır (Aslan Cobutoğlu, 2019). Bu göçlerin neredeyse tamamına yakını ise gayri iradi denilen göç, yani zorunlu göç olarak tanımlanan göç olarak karşımıza çıkmaktadır. Yakın tarihimizin en büyük göç dalgası incelendiğinde 2010 yılında Arap ülkelerinde başlayan ve zamanla Ortadoğu ve Afrika ülkelerini de etkileyen sonradan Arap baharı olarak isimlendirilen göç dalgası olmuştur. Demokrasi, kişi hak ve özgürlüklerinin garantiye alınması parolasıyla kendini dünya kamuoyuna duyuran bu eylemler, giderek protestolara ardından iç çatışmalara ve savaflara dönüşmüştür (Erdoğan, 2018). Hak ve özgürlük arayışlarının son dalgası Suriye'de 2011 yılının Nisan ayında bir grup öğrencinin eylemi ile başlamış ardından tüm Suriye'yi kapsayan bir iç savaşa akabinde sayıları milyonları bulan göç ve yer değiştirmelere dönüşmüştür. Suriye'den göç etmek zorunda kalanlar zamanla komşu ülkelere ve Türkiye'ye yerleşmek durumunda kalmıştır. Türkiye gerek politik temsili yeti gerekse de coğrafi özellikleri bakımından göç merkezi konumundadır (Atmaca, 2019).

Türkiye'ye gelenler 2013 yılından itibaren geçici koruma kapsamında değerlendirilmişlerdir (Göç, 2023). Bu süreç sonrası göç etmek durumunda kalanlarda yerleşik bulunanlarda birtakım sorunlarla karşı karşıya kalmıştır. Sosyal, kültürel, siyasal ve ekonomik birçok sorunla baş etmek zorunda kalan geçici koruma kapsamındaki ve yerli halkın bu süreçlerden nasıl etkilendiği birçok çalışmanın konusu haline gelmiştir.

4. Ekonomiyi Etkileyen Faktörler ve Göç

Toplumsal refah ve gelişmişliğin en büyük göstergelerinden biri belki en önemlisi ekonomik gelişmişlik durumudur, öyle ki, ekonomik gelişmişlik, ekonomik büyüme diğer toplumsal dinamikleri de tetikleyerek, toplumu belli bir seviyeye getirme, toplumsal refah ve huzurun sağlanmasında son derece önemli bir role sahiptir (Özlem Alper, 2019). Toplumsal gelişmişliği ve hatta toplumun hemen her alanına tesir eden ekonomiye de etki eden bazı faktörler bulunmaktadır. Ekonomik göstergeler toplumsal gelişmişliğin göstergesidir. Toplumların ekonomik gelişmeleri takip edebilmesinin ön koşullarından biri de teknolojik gelişmelerinde takip edilmesidir. Siyasal alandaki gelişmeler, sosyal hayata dönük gelişmeler ekonominin gidişatına yön verebilmektedir (Mirzezade, 2015). Dolayısıyla ekonomi, sosyal, siyasal ve kültürel hayata yön verirken bu alanların her birisi de ekonomi üzerinde ciddi etkiye sebep olmaktadır (Pehlivan, 2016). Ayrıca ekonomiyi etkileyen bireysel birtakım etkenlerinde olduğu bilinmektedir, bireysel özellikler, yaş, dini inanç, yaşam tarzı, medeni durum, eğitim seviyesi gibi özellikler de ekonomiye tesir ederler. Ekonomi ve güvenlik göç hareketlerinin başlıca sebeplerindedir. 2015 yılı verilerine göre dünya üzerindeki her 7 kişiden 1 tanesi göç etmek durumunda kalmıştır. Bu durum sonraki yıllarda artarak devam etmiştir (Görgün, 2018). Dünya nüfusunun önemli bir kısmı göç serüveninin aktörü konumundadır hem etkileme hem de etkilenme bakımından ciddi oranda insan bu hareketlilikten etkilenmektedir. Ekonomi göç ilişkisi özellikle ikinci dünya savaşından sonra az gelişmiş ülkelere gelişmiş ülkelere işçi göçü ile ciddi boyutlara ulaşmıştır (Görgün, 2018). Bu göçler hem ülkelerin hem de bireylerin göç kararı almasının arkasında ekonomik gerekçelerin doğrudan olduğu anlaşılmaktadır. Ekonomi göç arasındaki ilişkiyi iten ve çeken faktörlerin etkisinin ürünü olarak tanımlamak mümkündür. İten faktörler, Yoksulluk, İşsizlik, Düşük ücret, Yüksek doğum oranı, Temel sağlık ve eğitim hizmeti yetersizliği olarak sıralanabilirken, çeken faktörler ise, Daha yüksek ücret beklentisi, Daha iyi yaşam standardı potansiyeli, Kişisel veya mesleki gelişim gibi faktörler olarak sayılabilmektedir (Sugözü ve Yaşar, 2021). Bu iten ve çeken faktörler doğal sürecin ürünü ise, yani bir zorunlu göçün tesiri ile gerçekleşmemişse genellikle toplum hayatının diğer alanlarında gerilimli ilişki ağları oluşmaz, fakat beklenmedik bir olayın tesiri ile gerçekleşmişse toplumsal kabul ve uyum sürecinde birtakım aksaklıkların yaşanması kaçınılmazdır. Göç ve ekonomi arasındaki ilişki iten ve çeken faktörlerin toplumsal hayata etkilerinin yansımaları şeklinde kendisini göstermektedir. Halk çeşitli katılım mekanizmalarını kullanarak yönetenlerin

politika belirleme süreçlerine etki eder, bu durum göç konusunda politika belirleme konumunda bulunanlar içinde geçerlidir (İzci ve Sarıtürk, 2019). Ekonomik verilerin halk tarafından algılanması ve bunun yönetime yansımaları adına çalışmanın sonuçlarının katılım yönü adına önemli olduğunun belirtilmesi gerekir.

5. Çankırı İli ve Geçici Koruma

Suriye’den iç savaşın sonucu olarak Türkiye’ye gelen ve geçici koruma kapsamında yaşamlarını sürdüren Suriye vatandaşları Türkiye’de birçok ilde toplumsal hayatın bir parçası haline gelmiştir. Bu illerden birisi de Çankırı ilidir. Çankırı ili tarihsel süreç içerisinde çeşitli göçlere ev sahipliği yapmasıyla göç, kabul ve uyum konusunda önemli merkezlerden birisi haline gelmiştir. Osmanlı devletinde temelli iskân edilecek yere ulaşmaya kadar geçici iskân yeri tanımlanmasıyla bazı yerlerde göç durumunda olanların ağırlandığı görülmektedir. Çankırı bu geçici iskân yerlerinden birisi olarak tarihsel süreç içerisinde yer almış ve bir noktada göç tarihi konusunda bir tecrübe edinmiştir. İklim koşulları ve yerleşim yerinin özelliklerine bağlı olarak daimî iskân yeri olmak gibi bir özelliğe kavuşamamış Çankırı (Kengiri) genellikle göç ile gelenlerin dönemin şartlarında bir yıl gibi bir süre kaldıkları gözlemlenmiştir. Bu durum Kengiri’yi geçici iskân merkezi haline getirmiştir. 1860 yılında Samsun’a gelen Nogay’ların Çankırı iline yerleştirildiği ve tüm misafirperverliğe rağmen 1861 ilim ve çevre koşullarını öne sürerek Sivas ve Urfa illerine göç ettikleri tarihsel belgelerle sabittir (Çağ, 2013). Bu bilgilerden hareketle Çankırı ilinin tarihsel süreç içerisinde de şimdi olduğu gibi göç ile gelenlere ev sahipliği yaptığı fakat gerek coğrafi şartların gerek iklim şartlarının gerekse de istihdam bakımından içinde bulunduğu durumun göçmenler bakımından geçici konaklama olarak Çankırı’yı tercih ettiklerini göstermektedir. Çankırı ili geçici koruma kapsamında bulunanlar içinde bir tercih olarak görülmüş ve bugün Çankırı da bu kapsamda 637 kişi barınmaktadır. Geçici koruma altında bulunanlar toplum hayatına olumlu ve olumsuz manada birtakım etkilerde bulunmuşlardır. Göçlerin kentleşme ve kent hizmetleri önünde bir engel olarak görüldüğüne dair genel bir kanaat bulunmaktadır (Göksoy, 2020). Çalışma öncelikle Çankırı ilinde geçici koruma kapsamında bulunanların sayıca yerli nüfusa oranını ve bunların ekonomi bakımından yerli halkın gözünden tesiri üzerinden bir değerlendirme sunacaktır. Çankırı da bulunan geçici koruma kapsamındakiilerin sayısı 637 Çankırı il nüfusu 195 bin 766 yerli nüfusa oranı % 0,32 civarı tüm Türkiye’de oranlarına bakılınca 85 milyon 279 bin 553 olan nüfusa oranı % 3,63 resmi verilere göre şehirlerde yaşayan 3 milyon 150 bin 899 geçici koruma kapsamında Suriye vatandaşı bulunmaktadır. Suriyelilerin % 98,01’i şehirlerde yaşamaktadır. Bu oranlara göre Çankırı da yaşayanlar ortalamasının altında bulunmaktadır (www.goc.tr, 2024).

6. Verilerin Değerlendirilmesi

Tablo 1: Cinsiyet ve Medeni Durum

Cinsiyet ve Medeni Durum					
Kadın	177	44,3	Evli	278	69,5
Erkek	223	55,8	Bekâr	122	30,5

Tablo 1 çalışmaya katılanların cinsiyet ve medeni durumlarına dair dağılımı göstermektedir. Buna göre katılanların, 177'si kadın ve 223'ü erkeklerden oluşmakta yüzdellik dilim bakımından % 44,3 kadın katılımcı bulunurken % 55,7 erkek bulunmaktadır. Medeni durum bakımından dağılıma bakıldığında ise, katılanların 278'i yani % 69,5 evlilerden oluşurken, 122'si yani % 30,5'i bekârlardan oluşmaktadır.

Tablo 2: Demografik Veriler

Yaş					
18-25	71	17,8	Eğitim durumu		
26-35	63	15,8	İlkokul	63	15,8
36-45	76	19,0	Ortaokul	51	12,8
46-55	59	14,8	Lise	87	21,8
56-65	64	16,0	Ön lisans	101	25,3
66-75	46	11,5	Lisans	66	16,5
76-85	21	5,3	Lisansüstü	32	8,0
Meslek			Gelir		
Öğrenci	53	13,3			
İşsiz	43	10,8			
İşçi	40	10,0			
			Gelirim yok	92	23,0

Tablo 2'nin devamı: Demografik Veriler

Memur	54	13,5	1000- Üstü	56	14,0
İşveren	33	8,3	Asgari Ücretli	79	19,8
Esnaf	51	12,8	18000-25000	29	7,2
Serbest meslek	34	8,5	25001-35000	43	10,8
Ev hanımı	32	8,0	35001-45000	20	5,0
Emekli	41	10,3	45001-Üstü	30	7,5
Diğer	19	4,8	Diğer	51	12,8

Tablo 2 Çalışmaya katılanların demografik verileri hakkında bilgi vermektedir. Katılanların yaş verileri esas alındığında 18-25 yaş ve 36-45 yaş Aralığının 71 ve 76 kişi ile en fazla katılımcının olduğu, buna karşın 76-85 yaş aralığında olanların sayısı ise 21 kişi ile en az rakama sahip olduğu görülmektedir. Katılanların eğitim durumlarına dair istatistiğe baktığımızda 101 kişi ile ön lisans mezunlarının ilk sırada 32 kişi ile en az katılımcı ise lisansüstü eğitime sahip olanlarda görülmektedir. Meslek bakımından incelendiğinde memur ve öğrencilerin sayıca fazla olduğu (54-53), diğer ibaresini işaretleyenlerin ise 19 kişi olduğu görülmektedir. Gelir durumuna dair dağılım incelendiğinde herhangi bir gelire sahip olmayan 92 kişi bulunurken, ev hanımı 20 kişi olduğu görülmektedir.

Tablo 3: Cronbach's Alpha

Cronbach's Alpha	,999
N of Items	10

Tablo-3 Cronbach's Alpha değerini dolayısıyla güvenilirlik verisini göstermektedir, toplam 10 soru üzerinden yapılan güvenilirlik ölçüsü, bizlere $0,80 \leq \alpha < 1,00$ olduğundan ölçek yüksek derecede güvenilir (İslamoğlu, 2009) bir ölçek olduğunu göstermektedir.

Tablo 4: Göç ekonomisi, Kira artış, Arsa artış

	Göçün ekonomi üzerinde etkisi	%	GKKB* kira üzerinde etkisi	%	GKKB arsa fiyatlarına etkisi	%
Hiç Katılmıyorum	44	11,0	45	11,3	44	11,0
Katılmıyorum	20	5	29	7,2	10	2,5
Kararsızım	7	1,8	7	1,8	7	1,8
Katılıyorum	37	9,3	31	7,8	35	8,8
Tamamen Katılıyorum	292	73	288	72,0	304	76,0

* GKKB: Geçici koruma kapsamında bulunanlar.

Tablo-4 katılanların geçici koruma kapsamında bulunanlara dair, ekonomiye olumsuz etki, kira artışları üzerinde etki ve arsa fiyatlarındaki artışa dair etkili oldukları yönünde sorulara verilen cevaplar ve yüzdeler durumu göstermektedir. Mevcut verilerden hareketle, katılan ve sağlıklı veri olarak kabul edilen 400 katılımcıdan 292 kişi geçici koruma kapsamında Çankırı ilinde bulunanların ekonomiye olumsuz etkisi olduğuna ‘tamamen katılmakta’ bu soruda ‘katılıyorum’ ibaresini işaretleyen 37 kişi ile birlikte bu oranın katılanların %82,3’e denk geldiği görülmektedir. Yine tablo-4 kira artışları üzerinde geçici koruma kapsamında bulunanların etkili olduğunu düşünen ve ‘tamamen katılıyorum ve katılıyorum’ ibaresini işaretleyenlerin 319 kişi bulunmakta ve % 79,8 orana denk gelmektedir. Tablo-4 ile ilgili son veriye bakıldığında arsa fiyatlarının artışı konusunda geçici koruma kapsamında bulunanların etkili olduğunu düşünenlerin ve buna bağlı olarak tamamen katılıyorum ve katılıyorum ibaresini işaretleyenlerin sayısı 339 ve % 84,8 orana sahip olduğu görülmektedir. Özetle tablo-4 bizlere Çankırı ilinde araştırmaya katılanlara göre, Çankırı’da ikamet eden ve geçici koruma kapsamında bulunanların ekonomik sorunlara, kira artışına ve arsa fiyatlarındaki artışa etki etmektedir ve bu şekilde düşünenlerin oranı yaklaşık % 85 civarı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 5: Konut artış, Market artış, Pazar artış

	GKKB konut fiyatlarına etkisi	%	GKKB market fiyatlarına etkisi	%	GKKB pazar fiyatlarına etkisi	%
Hiç Katılmıyorum	22	5,5	42	10,5	44	11,0
Katılmıyorum	29	7,2	16	4,0	29	7,2
Kararsızım	8	2,0	7	1,8	8	2,0
Katılıyorum	54	13,5	76	19,0	39	9,8
Tamamen Katılıyorum	287	71,8	259	64,8	280	70,0

Tablo-5 katılanların geçici koruma kapsamında bulunanlara dair, konut fiyatlarına olumsuz etki, market fiyatları artışları üzerinde etki ve pazar fiyatlarındaki artışa dair etkili oldukları yönünde sorulara verilen cevaplar ve yüzdeler durumu göstermektedir. Mevcut verilerden hareketle, katılan ve sağlıklı veri olarak kabul edilen 400 katılımcıdan 287 kişi geçici koruma kapsamında Çankırı ilinde bulunanların konut fiyatlarına olumsuz etkisi olduğuna ‘tamamen katılmakta’ bu soruda ‘katılıyorum’ ibaresini işaretleyen 54 kişi ile birlikte bu oranın katılanların %85,3’e denk geldiği görülmektedir. Yine tablo-5 market fiyatlarındaki artışları üzerinde geçici koruma kapsamında bulunanların etkili olduğunu düşünen ve ‘tamamen katılıyorum ve katılıyorum’ ibaresini işaretleyenlerin 335 kişi bulunmakta ve % 83,8 orana denk gelmektedir. Tablo-5 ile ilgili son veriye bakıldığında pazar fiyatlarının artışı konusunda geçici koruma kapsamında bulunanların etkili olduğunu düşünenlerin ve buna bağlı olarak tamamen katılıyorum ve katılıyorum ibaresini işaretleyenlerin sayısı 319 ve % 79,8 orana sahip olduğu görülmektedir. Özetle tablo-5 bizlere Çankırı ilinde araştırmaya katılanlara göre, Çankırı’da ikamet eden ve geçici koruma kapsamında bulunanların konut, Pazar ve market fiyatlarındaki artışa etki etmektedir ve bu şekilde düşünenlerin oranı yaklaşık % 80 olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 6: İşsizlik artışı, Hayat pahalılığı, Gıda artışı

	GKKB işsizliğe etkisi	%	GKKB pahalılığa etkisi	%	GKKB gıda fiyatlarına etkisi	%
Hiç Katılmıyorum	41	10,3	38	9,6	41	10,3
Katılmıyorum	10	2,5	33	8,3	33	8,3
Kararsızım	7	1,8	7	1,8	7	1,8
Katılıyorum	42	10,5	41	10,3	41	10,3
Tamamen Katılıyorum	300	75,0	281	70,2	278	69,5

Tablo-6 katılanların geçici koruma kapsamında bulunanlara dair, işsizliğin artışına etki, hayat pahalılığı üzerinde etki ve gıda fiyatlarındaki artışa dair etkili oldukları yönünde sorulara verilen cevaplar ve yüzdeler durumu göstermektedir. Mevcut verilerden hareketle, katılan ve sağlıklı veri olarak kabul edilen 400 katılımcıdan 300 kişi geçici koruma kapsamında Çankırı ilinde bulunanların işsizliğin artmasına olumsuz etkisi olduğuna 'tamamen katılmakta' bu soruda 'katılıyorum' ibaresini işaretleyen 42 kişi ile birlikte bu oranın katılanların %85,5'e denk geldiği görülmektedir. Yine tablo-6 hayat pahalılığı üzerinde geçici koruma kapsamında bulunanların etkili olduğunu düşünen ve 'tamamen katılıyorum ve katılıyorum' ibaresini işaretleyenlerin 322 kişi bulunmakta ve % 80,5 orana denk gelmektedir. Tablo-6 ile ilgili son veriye bakıldığında gıda fiyatlarının artışı konusunda geçici koruma kapsamında bulunanların etkili olduğunu düşünenlerin ve buna bağlı olarak tamamen katılıyorum ve katılıyorum ibaresini işaretleyenlerin sayısı 319 ve % 79,8 orana sahip olduğu görülmektedir. Özetle tablo-6 bizlere Çankırı ilinde araştırmaya katılanlara göre, Çankırı'da ikamet eden ve geçici koruma kapsamında bulunanların işsizliğin artması, hayat pahalılığı ve gıda fiyatlarındaki artışa etki etmektedir ve bu şekilde düşünenlerin oranı yaklaşık % 80 olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 7: Ülke Ekonomisi

	GKKB ülke ekonomisine etkisi	%
Hiç Katılmıyorum	43	10,8
Katılmıyorum	29	7,2
Kararsızım	10	2,5
Katılıyorum	37	9,3
Tamamen Katılıyorum	281	70,3

Tablo-7 çalışmanın genel amacını içeren soruya dair verileri vermektedir. Çankırı ilinde yaşayan 400 katılımcı ile yapılan anket uygulaması sorularından olan, geçici koruma kapsamında bulunanların ülke ekonomisine olumsuz etkisi olduğuna dair soruya 281 kişi ‘tamamen katılıyorum’ şeklinde cevap verirken, 37 kişi ise ‘katılıyorum’ demiştir. Oransal olarak %79,6’lık kesim ülke ekonomisi üzerinde geçici koruma kapsamında olanların olumsuz etkiye sahip olduğu fikrine sahiptir. Bu soruya hiç katılmıyorum ve katılmıyorum şeklinde cevap verenler ise 72 kişi ve %18’lik bir orana sahiptir. Kararsız olduğunu söyleyenlerin oranı ise %2,5 olarak görülmektedir.

7. Sonuç ve Değerlendirme

Türkiye, toplumda Arap Baharı olarak bilinen ve neredeyse tüm Arap coğrafyasında etkili olan süreçten çevre ülkeler kadar, belki tercih edilirliliği bakımından neredeyse en çok etkilenen birkaç ülkeden birisi konumundadır. Sürecin 2010 yılında Tunus’ta bir takım hak talepleri gerekçe gösterilerek hükümet karşıtı gösteriler şeklinde kendisini gösterdiği bilinmektedir. Sonraki süreçte bu protestolar iç savaşa dönerek, neredeyse bütün coğrafyaya yayılmıştır. Bugün geçici koruma kapsamında bulunan Suriye halkı için durum bu gösteri ve hak taleplerinin yansıması gibi görünmektedir. Nihayetinde Suriye’nin Dera kentinde başlayan öğrenci eylemleri yaygınlaşarak hükümet karşıtı gösterilere daha sonra ise bir iç savaşa dönmüştür. 2011 yılı ortalarından itibaren iç savaşın etkisi ile milyonlarca Suriyeli ülkesini terk etmek mecburiyetinde kalmış, Türkiye’nin de aralarında bulunduğu çeşitli ülkelere göç etmişlerdir. Bu göçler toplumsal yapı bakımından farklı olan insanların yeni ilişki ağları kurmasına, yeni kültürlerin doğmasına, olumlu ve olumsuz manada yeni toplumsal ilişki ağlarının kurulmasına sebep olmuştur. Haşam tarzları, sosyal, kültürel yapıları, ekonomik durumları farklı toplumların uyum ve entegrasyon bakımından birtakım sorunlar yaşaması

kaçınılmazken, milyonlarla ifade edilen insanların Türkiye toplumuna birtakım etkileri olması muhtemeldir. Sosyal, siyasal, kültürel ve ekonomik etkilerin bu tür beklenmedik göç dalgalarında ortaya çıktığı önceki örneklerle sabittir.

Türkiye 2011 yılından itibaren kitlesel göç dalgaları ile ciddi oranda Suriye vatandaşını kabul etmiştir. Savaşın olumsuz koşullarından kaçarak başka ülkelere giden bu kişiler, toplumda bazı algılara sebep olmuştur. Bu çalışma Suriye’den göç etmek mecburiyetinde kalan ve yasal olarak geçici koruma vasfı taşıyan Suriyelilerin buldukları yerleşim yerlerinde ekonomiye etki edip etmedikleri hakkında yerli vatandaşın düşüncesini ortaya koymaya çalışmıştır. Örnek il olarak Çankırı ili ele alınmıştır.

Çalışma mevcut veriler dâhilinde değerlendirildiğinde, Çankırı ilinde yaşayan ve demografik bilgileri tablo-1 ve tablo-2 de paylaşılan 400 katılımcının cevapları değerlendirildiğinde geçici koruma kapsamında bulunanlara dair şu verilerin ortaya çıktığı görülmüştür. Göçün ekonomi üzerinde olumsuz etkisi olduğunu düşünüyorum şeklinde sorulmuş olan soruya katılanların %82,3’ü ‘katılıyorum’ ve ‘tamamen katılıyorum’ şeklinde cevap vermiştir. Bu soru ile amaçlanan doğrudan geçici koruma kapsamında olanlar değil, genel olarak göç ile gelmiş olanlara dair katılanların düşüncelerinin öğrenilmesidir. Dolayısıyla göç ile gelenlerin ekonomiye önemli ölçüde olumsuz manada tesir ettikleri düşünülmektedir. 2 numaralı Suriyeliler geldikten sonra kiralarda artış olduğunu düşünüyorum sorusuna katılanların % 79,8’i ‘katılıyorum ve tamamen katılıyorum’ şeklinde cevap vererek Çankırı ilinde kira artışlarında geçici koruma kapsamında bulunanların tesir ettiği düşünülmektedir. 3 numaralı Suriyeliler geldikten sonra arsa fiyatlarının arttığını düşünüyorum. Şeklindeki soruya katılanların %84,8’i ‘katılıyorum ve tamamen katılıyorum’ şeklinde cevap vererek geçici koruma kapsamında olanların arsa fiyatı artışlarında etkili olduğunu düşünmektedir. Çalışmanın diğer soruları ele alındığında Suriyeliler geldikten sonra konut fiyatlarının arttığını düşünüyorum. Suriyeliler geldikten sonra market fiyatlarında artış olduğunu düşünüyorum. Suriyeliler geldikten sonra Pazar fiyatlarında artış olduğunu düşünüyorum. Suriyeliler geldikten sonra genel olarak gıda fiyatlarında artış olduğunu düşünüyorum. Suriyeliler geldikten sonra hayat pahalılığının arttığını düşünüyorum. Sorularına katılanların ortalama %80 üzerinde katılıyorum ve tamamen katılıyorum şeklinde cevap verdiği görülmektedir. Bunun yanı sıra Suriyeliler geldikten sonra işsizliğin arttığını düşünüyorum. Sorusuna katılanların %85,5’i katılıyorum ve tamamen katılıyorum şeklinde cevap verdiği görülmüştür. Yabancıların ara eleman olarak çalıştırılması ve ucuz iş gücü tercihini karşılama yerli nüfusun iş bulma veya emek fayda denkleminde dengesizliğin doğmasına sebep olmuş gibi bir anlayışın ortaya çıktığı görülmektedir. Çalışmanın son sorusu aslında çalışmanın genel mantığını ve hipotezlerini karşılar niteliktedir. Suriyeliler geldikten sonra ülke ekonomisinin önemli oranda zarar gördüğünü düşünüyorum. Şeklinde sorulan soru aslında katılanların genel olarak geçici koruma kapsamında olanlara dair genel ekonomik bakış açısını ortaya koymaktadır. Bu soruya katılanların

%79,6'sı katılıyorum ve tamamen katılıyorum şeklinde cevap vermiştir. Ülke ekonomisine önemli ölçüde olumsuz manada etki ettiğine dair neredeyse %80 oranında bir görüşün olduğunu söylemek mümkündür.

Sonuç olarak çalışmanın başında ortaya koymuş olduğumuz hipotezler

H0: Geçici koruma kapsamında bulunanların ekonomi üzerine olumsuz anlamda etkisi bulunmaktadır.

H0: Geçici koruma kapsamında bulunanların istihdam üzerine olumsuz anlamda etkisi bulunmaktadır.

İle destekleyici hipotezler,

H0: Geçici koruma kapsamında bulunanların konut kira ve satış fiyatlarının yükselmesi üzerinde olumsuz etkisi bulunmaktadır.

H0: Geçici koruma kapsamında bulunanların gıda ürünleri fiyatlarının yükselmesi üzerinde olumsuz etkisi bulunmaktadır.

Çalışma ile doğrulanmaktadır.

Çalışma ölçeği, katılanlar, Çankırı ilinde geçici koruma kapsamında bulunan (637) kişi sayısı ve yerli nüfusa oranı (%0,32) Türkiye nüfusuna oranı (%3,63) göz önüne alındığında verilerin bu denli anket sonuçlarına yansımalarının başka birtakım gerekçeleri olabilir. Türkiye ortalamasının 10 da 1'inden daha az orana sahip olan Çankırı ilinde bu denli etki, halkın başka gerekçelerle böyle bir düşünceye sahip olabileceği ihtimalini de dikkate almak gerektiğine olanak sunmaktadır. Algı, ekonomik durum, siyasal, sosyal, kültürel yapıdaki değişim, değer yargıları gibi faktörlerinde karar verme hususunda etki edebileceği düşünülebilir.

Kaynakça

- Acar, İ. (2019), Siyasi İstikrarın Ekonomik Büyümeye Etkileri. *International journal of economics and politics sciences academic researches*, 3, 79-85.
- Aslan Cobutoğlu, S. (2019), Ahmet Mithat Efendi'nin Romanlarında Göç Coğrafyası: Özgürlükten Sürgünlüğe "Kafkasya". *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 45, 11-26.
- Atmaca, Y. (2019), Belediyeler ve Göçmen Politikaları: Çankırı Örneği. *Kent Akademisi*, 12 (1), 56-66.
- Başbuğ, Ş. (2017), Geçici Koruma Kapsamında Bulunan Yabancıların Karşılaştıkları Çalışma Sorununa İlişkin Bir İnceleme. *İş ve Hayat*, 137-154.

- Çağ, G. (2013), 19. Yüzyılda Çerkes ve Nogay Göçmenlerin Anadolu'da İskânı ve Çankırı Örneği. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3 (2), 132-142.
- Çelik, İ. (2011), Kıtılık ve Rekabet: Rekabetin Negatif Sonuçları. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 25 (1), 1-12.
- Erat, V. ve İzci, F. (2022), Göçmenlerin Sağlık Hizmetlerine Erişiminde Karşılaştıkları Sorunlar. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 12 (1), 65-78.
- Göç, E. (2022), Göç ve Kabul Politikalarının Türk Siyasal Hayatı Açısından Dönemsel Olarak Değerlendirilmesi (Bulgaristan (1989), Irak (1988) Ve Suriye (2011) Politikaları). *IDEA*, 8 (37), 58-67.
- Göç, E. (2023), Geçici Koruma Kapsamında Bulunanların Suç Oranlarına Dair Algı Araştırması: Çankırı İli Örneği. *Motif Halk Bilimi Dergisi*, 16 (43), 1516-1533.
- Göçer, İ. ve Çınar, S. (2014), Arap Baharının Nedenleri, Uluslararası İlişkiler Boyutu ve Türkiye'nin Dış Ticaret ve Turizm Gelirlerine Etkileri. *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6 (10), 51-68.
- Görgün, M. (2018), Ekonomi Temelli Göç Yaklaşımları Perspektifinde Göçmenlerin Karar Alma Süreçleri. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 23 (3), 1153-1162.
- Göksoy, B. (2020), Kuramsal Bir Değerlendirme: Çok Yönlü Bir Bileşen Olarak Göç ve Kentleşme Üzerine Etkileri, Ed: Ünal, F. ve Kayan, A. *Kent Çalışmaları ve Kente Yeni Yaklaşımlar*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Erdoğan, M.M. (2018), Türkiye'deki Suriyeliler Toplumsal Kabul ve Uyum. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- İslamoğlu, H. (2009). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. İzmit: Beta Yayınları.
- İzci, F. ve Sarıtürk, M. (2019), Demokratik Toplumlarda Halkın Yönetime Katılımı: Yönetime Katılım ve Yönetişim İlişkisi. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 2 (3), 498-517.
- Mirzede, F. (2015), Ekonomik Modernleşme Sürecini Etkileyen Faktörler. *Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19, 97-108.
- Özkan, M. (2020), Korku İle Kurulan Devlette Özgürlüğün Sınırı, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisan Tezi, Sakarya.

- Özlem Alper, F. (2019), Ekonomik Büyümenin Belirleyicileri: Yapısal Kırılmalar Altında Türkiye Örneği. *Fiscao economia*, 3(1), 202-227.
- Pehlivan, M. (2016), Din - Ekonomi İlişkisi İle Bu İlişkinin Toplumların Ve Bireylerin Davranışlarındaki Yansımaları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(6), 13-35.
- Sugözü, İ. ve Yaşar, S. (2021), Uluslararası Göç ve Ekonomi İlişkisi Bağlamında Türkiye'den Avrupa'ya İşçi Göçü, Ed: Gündoğmuş, B. Göçün 60. Yılında Avrupa'da Türk Toplumunu Kimlik Uyum ve Katılım. Ankara: Nobel Yayınları.
- Yılmaz, V. (2019), İç Göçün Nedenleri ve Değerlendirilmesi: Bitlis İli Örneği. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 11(18), 1709-1735.

Etik Beyanı: Yazar, bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara uyulduğunu beyan etmektedir. Çalışma için, Çankırı Karatekin Üniversitesi Fen, Matematik ve Sosyal Bilimler Etik Kurulu tarafından 20.12.2023 tarihli toplantıda onay verilmiştir. Bilimsel etik konuları ile ilgili aksi bir durumun tespiti halinde tüm sorumluluk çalışmanın yazarına ait olup, Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu bulunmamaktadır.

Investigation of the Effects of the People Under Temporary Protection on the Economy through Citizens: Çankırı Case

Extended Abstract

1. Introduction

This study aims to examine the situation that human societies are exposed to due to migration and mass migration, which are among the most prioritized issues of the last century. This study focuses on the relationship between migration and the economy in general and analyses the effects of mass migration on the economy. Communities may perceive other communities they encounter in unexpected situations as the cause of some negative consequences. Prejudices and perceptions are significant for the course of social relations. The coming together of people who have not lived together with the effect of unexpected situations may cause some negative judgments to be formed. People may have difficulties accepting, adapting, and sharing the same society with people who are not like them. The migration of Syrians in 2011 due to the civil war and their settlement in other countries has caused significant problems in terms of social acceptance and harmonization. The study addresses the dispersion of Syrians under temporary protection in Turkey to cities and the resulting problems. The aim of this study is to create a general opinion based on the specific and to obtain a meaningful result by adapting the perception of the impact of those under temporary protection on the economy in Çankırı province to the general.

2. Method

The study was formed due to analyzing the questions asked to 400 participants in Çankırı, which was determined as the sample province, with the semi-structured questionnaire method, and the evaluation and interpretation of using the SPSS program. The participant profile was randomly selected and evaluated using demographic data such as occupation, age, gender, education level, and income. The questions asked to randomly selected participants on the street constituted the primary data source of the study. The effects of those under temporary protection on the economy were tried to be evaluated. The method of the study is to apply the random survey method to citizens over the age of 18 through a semi-structured questionnaire and to interpret the results obtained with the help of SPSS.

3. Results and Discussion

The study shows that those under temporary protection are among the causes of economic negativities for the locals living in Çankırı province. When the data of this study is evaluated, it is seen that in all of the questions prepared, those under temporary protection have a negative impact on 80 percent of all economic data. Although the proportion of Syrians living in Çankırı province is almost 1 in 10 of Turkey's average, there are likely factors other than those under temporary protection among the causes of economic negativities in Çankırı province. This study shows that in the perception of local people, those under temporary protection have a significant impact on economic negativities. The study's hypotheses and supporting hypotheses show a relationship between economic problems and those under temporary protection. Considering the ratio of the population to the general population in Çankırı province, it can be concluded that although it is well below the average of Turkey, there may be different reasons, social, political, and cultural factors that show that those under temporary protection have an impact on the economy. This study shows that the concept of immigration alone creates a negative perception; even just being an immigrant makes a certain perception. In addition, voluntary and forced migration is also essential data in terms of perception.

4. Conclusion

This study shows that migration, especially mass migration, has its own problems. We see that there are factors such as social perception and prejudice as well as reality in the formation of social opinions. Propaganda, press and broadcasting organizations and print and visual media play an essential role in the formation of such perceptions. Therefore, more than one data should be evaluated to measure the level of reality. Other factors need to be examined to obtain healthy results and create a more realistic database. The study results show that migration significantly affects both those who migrate and those who are exposed to migration. The fact that the relations established through migration are based on consent for social acceptance and harmonization facilitates the process. In addition, it is understood that other factors are also crucial in forming the perception of the societies exposed to migration. It is observed that societies have a negative attitude towards sudden waves of migration. Therefore, the prevention of mass migration is a problem for all societies, and it is imperative that we act together to find a solution.